

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: OYUN VE MÜZİK ÖĞRETİMİ

****Öğrenme Hedefi:**** Özel eğitimde oyun gelişim basamaklarını, müzik öğretim yaklaşımlarını (Orff, Kodaly vb.) ve bu alanlardaki uyarlamaları analiz edebilme.

BÖLÜM 1: OYUN GELİŞİMİ VE TÜRLERİ

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

1. Parten'in sosyal oyun aşamalarına göre; çocukların aynı mekanda, benzer oyuncaklarla oynadığı ancak birbirlerinin oyununu etkilemediği aşama hangisidir?

- a) Tek başına oyun (Solitary play)
- b) Paralel oyun (Parallel play)
- c) Birlikte oyun (Associative play)
- d) İş birliği dayalı oyun (Cooperative play)
- e) İzleyici davranışı (Onlooker behavior)

Cevap: B. Paralel oyun; çocukların yan yana olduğu ama etkileşime girmediği, sosyal gelişimin önemli bir basamağıdır.

2. Çocuğun nesnelere kendi amaçları dışında kullanarak (örneğin bir kalemi uçak gibi uçurması) gerçekleştirdiği oyun türü hangisidir?

- a) İşlevsel Oyun (Functional Play)
- b) Yapı-İnşa Oyunu (Constructive Play)
- c) Sembolik Oyun (Symbolic Play)
- d) Kurallı Oyun (Games with Rules)
- e) Dramatik Oyun (Dramatic Play)

Cevap: C. Sembolik oyun; nesnelere yerine başka şeyleri koyma ve 'miş gibi' yapma becerisini içerir, zihinsel gelişim için kritiktir.

3. Özel eğitimde oyunun öğretimsel değeri ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- a) Zihinsel engelli çocuklar için oyunun önemi yoktur.
- b) Oyun, sosyal becerilerin öğretiminde doğal bir öğretim ortamıdır.
- c) Özel eğitimde sadece kurallı oyunlar oynatılmalıdır.
- d) Oyun sadece bir teneffüs etkinliğidir.
- e) Müzik ve oyun birbirinden bağımsız disiplinlerdir.

Cevap: B. Oyun, özel eğitimde becerilerin genellenmesi ve sosyal etkileşimin artırılması için en güçlü doğal araçtır.

4. Aşağıdakilerden hangisi fiziksel yetersizliği olan bir çocuk için oyun ortamında yapılabilecek uyarlamalardan biri ****değildir****?

- a) Fiziksel yardım (ipucu) sağlamak
- b) Oyuncakların boyutlarını ve dokularını uyarlamak
- c) Sadece tek başına oynamasına izin vermek
- d) Görsel çizelgelerle oyun akışını desteklemek
- e) Akran desteği (peer support) kullanmak

Cevap: C. Çocuğu sosyal ortamdan soyutlamak (sadece tek başına bırakmak) bir uyarlama değil, sınırlamadır.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: OYUN VE MÜZİK ÖĞRETİMİ (SORU 5-8)

BÖLÜM 2: SOSYAL ETKİLEŞİM VE OYUN

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

5. Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) olan çocukların oyun gelişiminde aşağıdakilerden hangisi genellikle **gözlenmez**?

- a) Sembolik oyun becerilerinde sınırlılık
- b) Nesne takıntısı ve tekrarlayıcı oyunlar
- c) Sosyal oyun başlatma ve sürdürme gücü
- d) Kurallı oyunlara aşırı ilgi duyma
- e) Karşılıklı dikkat (joint attention) sorunları

Cevap: D. OSB olan çocuklar genellikle sosyal kuralları anlamakta zorlandıkları için kurallı oyunlara ilgi duymakta zorlanırlar.

6. Özel eğitimde öğretmenin oyun içindeki rolü ile ilgili hangisi geleneksel/yanlış bir yaklaşımdır?

- a) Gözlemci (Observer)
- b) Model olma (Modeling)
- c) Sadece disiplini sağlama
- d) Fiziksel çevre düzenleyici
- e) Oyun başlatıcı ve rehber (Facilitator)

Cevap: C. Öğretmen sadece disiplini sağlayan bir figür değil, oyunun öğretimsel amacına ulaşmasını sağlayan bir rehberdir.

7. Oyunun çocuk gelişimine katkısı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır**?

- a) Bilişsel Gelişim (Problem çözme)
- b) Motor Gelişim (Koordinasyon)
- c) Dil Gelişimi (İletişim)
- d) Sosyal-Duygusal Gelişim (Empati)
- e) Sadece Okuma Becerisi (Oyun bütünsel gelişim sağlar)

Cevap: E. Oyun tek bir beceriye (okuma gibi) değil; bilişsel, motor, dil ve sosyal-duygusal gelişim alanlarının tamamına bütünsel olarak katkı sağlar.

8. Ağır ve çok engelli çocuklarla oyun oynarken aşağıdakilerden hangisi öncelikli bir stratejidir?

- a) Sensoryel (duyusal) oyuncaklar kullanmak
- b) Görsel ipuçları ile oyun basamaklarını göstermek
- c) Oyunu küçük adımlara bölmek
- d) Ödül sistemlerini kullanmak (Pekiştirme)
- e) Karmaşık kurallı oyunlarla başlamak

Cevap: E. Karmaşık kurallar yerine, çocuğun duyuşal ihtiyaçlarına ve küçük başarı adımlarına odaklanılmalıdır.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: OYUN VE MÜZİK ÖĞRETİMİ (SORU 9-12)

BÖLÜM 3: MÜZİK ÖĞRETİM YAKLAŞIMLARI

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

9. Ritim, hareket ve konuşmanın iç içe geçtiği; çocukların doğaçlama yapmasına olanak tanıyan yaklaşım hangisidir?

- a) Orff-Schulwerk Yaklaşımı
- b) Kodaly Metodu
- c) Dalcroze Eurhythmics (Ritmik Jimnastik)
- d) Suzuki Metodu
- e) Montessori Müzik Eğitimi

Cevap: A. Orff yaklaşımı, basit ritim aletleri ve bedensel devinimle müziği oyunlaştıran temel bir modeldir.

10. Kodaly müzik eğitimi metodunun en belirgin özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- a) El işaretleri (Hand signs) ile solfej eğitimi
- b) Keman eğitimi odaklı yaklaşım
- c) Sadece piyano kullanımı
- d) Yalnızca klasik müzik dinletme
- e) Modern dans eğitimi

Cevap: A. Kodaly, ses perdelerini görselleştirmek için el işaretlerini (Curwen el işaretleri) etkin olarak kullanır.

11. Dalcroze yaklaşımında "Eurhythmics" (ritmik jimnastik) neyi ifade eder?

- a) Müzik ve matematik ilişkisi
- b) Müziğin bedensel hareketlerle (ritmik devinim) algılanması
- c) Sadece nota okuma eğitimi
- d) Enstrüman yapım atölyesi
- e) Koro çalışması odaklılık

Cevap: B. Dalcroze, ritmin tüm vücutla hissedilmesini ve müzikal ifadenin hareketle somutlaştırılmasını savunur.

12. Müziğin; bireylerin fiziksel, psikolojik, bilişsel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için uzmanlarca kullanılmasına ne ad verilir?

- a) Müzik Terapisi (Music Therapy)
- b) Konservatuvar Eğitimi
- c) Opera Eğitimi
- d) Müzikoloji Araştırması
- e) Ses Mühendisliği

Cevap: A. Müzik terapisi, özel eğitimde iyileştirici ve destekleyici bir disiplin olarak yaygın kullanılır.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: OYUN VE MÜZİK ÖĞRETİMİ (SORU 13-16)

BÖLÜM 4: ÖZEL EĞİTİMDE MÜZİK UYARLAMALARI

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

13. Zihinsel yetersizliği olan bir öğrenciye nota öğretirken yapılabilecek en etkili uyarlama hangisidir?

- a) Notaların renklerle kodlanması
- b) Vuruş sayılarının azaltılması
- c) Sadece karmaşık senfoniler dinletilmesi
- d) Görsel destekli şarkı sözleri
- e) Dokunsal (titreşimli) materyaller kullanımı

Cevap: A. Renklerle kodlama (Figured notes), soyut müzik kavramlarını somutlaştırarak öğrenmeyi kolaylaştırır.

14. OSB olan çocuklarda müzik etkinliklerinde "yapılandırılmış çevre" için hangisi **yanlıştır**?

- a) Hız (Tempo) ayarlaması yapmak
- b) Basit ritim aletleri (marakas, zil) tercih etmek
- c) Müzik eşliğinde taklit çalışmaları yapmak
- d) Grup çalışmalarından uzak tutmak
- e) Sesli ve görsel ipuçlarını birlikte kullanmak

Cevap: D. OSB olan çocukları grup çalışmalarından uzak tutmak yerine, yapılandırılmış sosyal etkileşime dahil etmek hedeflenmelidir.

15. Özel gereksinimli bireyler ve müzik eğitimi eşleştirmelerinden hangisi hatalıdır?

- a) Görme engelli çocuklar için kabartma (Braille) notalar kullanılır.
- b) İşitme engelli çocuklar için titreşimi ileten zeminler kullanılır.
- c) Bedensel engelli çocuklar için enstrüman tutma aparatları kullanılır.
- d) Dikkat eksikliği olan çocuklar için müzik süresi çok uzun tutulmalıdır.
- e) Dil konuşma güçlüğü olan çocuklar için ritmik tekerlemeler kullanılır.

Cevap: D. Dikkat süresi kısa olan öğrenciler için etkinlik süreleri kısa ve ilgi çekici tutulmalıdır.

16. Müzik öğretiminde ritim tutma ve tempo takibi öncelikle hangi gelişim alanını doğrudan destekler?

- a) Görsel algı (Visual perception)
- b) İşitsel ayırt etme (Auditory discrimination)
- c) Kinestetik farkındalık (Kinesthetic awareness)
- d) Koku alma duyusu (Olfactory sense)
- e) El-göz koordinasyonu (Eye-hand coordination)

Cevap: B. Müzik, sesler arasındaki farkları anlama ve işleme (işitsel ayırt etme) becerisini en üst düzeyde geliştirir.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: OYUN VE MÜZİK ÖĞRETİMİ (SORU 17-20)

BÖLÜM 5: DEĞERLENDİRME VE İLERLEME

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

17. Çocuğun oyun becerilerini değerlendirirken kullanılan en az etkili/doğrudan olmayan yöntem hangisidir?

- a) Oyun Gözlem Formları (Checklists)
- b) Müzik Beceri Analizi Kayıtları
- c) Standart IQ Testleri (Zeka Testleri)
- d) Video Kaydı ve Analizi
- e) Gelişimsel Ölçekler (Denver vb.)

Cevap: C. Zeka testleri genel potansiyeli ölçer ancak çocuğun oyun ve müzik içindeki anlık performansını ve gelişimini göstermez.

18. Grup halinde yapılan müzik ve oyun etkinliklerinin temel sosyal hedefleri arasında aşağıdakilerden hangisi **yer almaz**?

- a) Sıra alma (Turn-taking)
- b) Göz kontayı kurma
- c) İstek bildirme (Manding)
- d) Paylaşma ve iş birliği
- e) Sadece ezber yapma becerisi

Cevap: E. Sosyal etkileşimli oyun ve müzikte amaç ezber değil, karşılıklı sosyal becerilerin geliştirilmesidir.

19. Bir etkinlikten diğerine geçerken yaşanan davranış problemlerini azaltmak için kullanılan müzikal yöntem hangisidir?

- a) Geçiş Şarkıları (Transition songs)
- b) Müzikli oyun terapisi
- c) Sadece ceza sistemleri
- d) Ritmik yönergeler
- e) Görsel destekli müzik panosu

Cevap: A. Geçiş şarkıları, çocuğun rutini anlamasını ve yeni etkinliğe kaygı duymadan hazırlanmasını sağlar.

20. Özel eğitimde müzik ve oyunun bütünleştirilmesiyle ilgili hangisi yanlıştır?

- a) Pişano çalmak sadece parmak kaslarını geliştirir.
- b) Koro çalışmaları özgüveni artırır.
- c) Müzik, dil öncesi iletişim becerilerini destekler.
- d) Oyun yoluyla öğretilen kurallar daha kalıcıdır.
- e) Tüm engelli grupları aynı müzik müfredatını izlemelidir.

Cevap: E. Her engelli grubu ve her çocuk bireyseldir; öğretim mutlaka bireyselleştirilmiş (BEP) olmalıdır.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: OYUN VE MÜZİK ÖĞRETİMİ (SORU 21-24)

BÖLÜM 6: ÖZEL STRATEJİLER VE TEKNİKLER

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

21. Aşağıdakilerden hangisi bedensel perküsyon (Body Percussion) çalışmalarına bir örnektir?

- a) Şarkı söyleme sırasında el çırpma veya dizlere vurma
- b) Müziği sadece dinleme
- c) Ayna karşısında ritim çalışması
- d) Müzikli heykel oyunu
- e) Parmak oyunları (Fingerplays)

Cevap: A. Vücudu bir enstrüman gibi kullanarak ritim tutmak, koordinasyon ve ritim duygusunu geliştirir.

22. Gelişimsel geriliği olan bir çocuğun oyun becerilerini geliştirmek için normal gelişim gösteren bir akranın model olarak kullanılmasına ne ad verilir?

- a) Akran Arabuluculu Oyun (Peer-Mediated Play)
- b) Bağımsız Oyun (Independent Play)
- c) Ekolojik Değerlendirme
- d) Şekil Verme (Shaping)
- e) İpucunun Silikleştirilmesi

Cevap: A. Akran arabuluculu müdahaleler, özel eğitimde sosyal beceri öğretiminde kanıta dayalı ve etkili bir yöntemdir.

23. İnce motor becerileri sınırlı olan bir çocuk için enstrüman seçiminde hangisi bir "uyarlama" stratejisidir?

- a) Parmak boyası ile piyano çalma
- b) Büyük gövdeli ve tutması kolay ritim araçları seçmek
- c) Sadece dijital müzik dinletmek
- d) Enstrümanı çocuğun ulaşamayacağı yere koymak
- e) Gürültülü ve karmaşık müzikler seçmek

Cevap: B. Çocuğun kavrama yeteneğine uygun, ergonomik ve büyük boyutlu çalgılar (örneğin büyük saplı marakas) motivasyonu artırır.

24. "Taklit - Keşfetme - Doğaçlama - Kompozisyon" basamakları hangi müzik öğretim yaklaşımına aittir?

- a) Orff-Schulwerk modelinin aşamasıdır.
- b) Dalcroze yönteminin bir parçasıdır.
- c) Yaratıcı drama tekniğidir.
- d) Sadece klasik batı müziği eğitimidir.
- e) Zihin yetersizliğinde kullanılmaz.

Cevap: A. Orff yaklaşımı, basit taklitlerden karmaşık doğaçlamalara giden bir süreç izler.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: OYUN VE MÜZİK ÖĞRETİMİ (FINAL)

BÖLÜM 7: SONUÇ VE ÖZET

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

25. Aşağıdakilerden hangisi özel eğitimde oyun ve müziğin sunduğu avantajlardan biridir?

- a) İletişim ve dil becerilerini geliştirir.
- b) Sosyal kabulü ve akran etkileşimini artırır.
- c) Kaygı ve stres düzeyini azaltır.
- d) Öğrenmeyi daha keyifli ve kalıcı hale getirir.
- e) Hepsi özel eğitimde müzik ve oyunun temel amaçlarındandır.

Cevap: E. Müzik ve oyun, özel eğitimde hem bir amaç hem de bir araç olarak çok yönlü fayda sağlar.